PRIJS 10 CENT

NATIONAAL-SOCIALISTISCHE
GEDACHTEN
OVER

OPVOEDING EN ONDERWIJS

DOOR DRS. P. DIJKEMA
(KLAAS DE DAEDT)

NENASU
POSTBUS 2
LEIDEN

c. 1935

CTR

1. OPWEKKING TOT DE DAAD.

Het is een mooie arbeid, de jeugd te leiden, haar frissche daadkracht en geestdrift te richten op het bouwen aan een Staat, waar stamverwantschap, rechtvaardigheid en eerlijke arbeid grondpeilers zijn.

De jeugd wil werken, met hart en ziel opgaan in een taak. Welnu: wij nationaal-socialisten zullen straks werk voor haar hebben; we zullen het ongedeelde dienen, waarnaar zij streeft, bevredigen en we zullen hier ongetwijfeld meer succes mee hebben, dan als we haar zouden volpraten met plannen, hoe ze werk zou kunnen krijgen, als ..., als ... en nog eens als ...

De jeugd wil idealen, richtsnoeren voor haar handelen. Welnu: we zullen de stem van haar bloed niet het zwijgen opleggen en de banden met haar bodem niet verscheuren. We zullen haar wijzen op wat er alles in ons volk dient te gebeuren, om Nederland zijn oude kracht te hergeven en we zullen hier ongetwijfeld meer succes mee hebben, dan als we haar verder de „principes" zouden onderwijzen van een tegennatuurlijk sociaal contract, dat geen enkel ideaal kent, dan dat je aan een ander moet denken, omdat je hem straks zelf noodig kunt hebben.

De jeugd wil strikte rechtvaardigheid; niets brengt haar zoo in verzet als het knoeien en schipperen met het Recht. Welnu: we staan naast haar met dienzelfden drang naar rechtvaardigheid. We hebben daaraan in de jaren, die achter ons liggen, betrekkingen, vriendschaps- en familiebanden opgeofferd en ongetwijfeld hebben we hiermee meer sympathie bij de jeugd gewekt dan de democratici, die schurkenstreken onbestraft lieten en eerlijke strijders als boeven behandelden, alles ingevolge artikel zooveel van paragraaf zooveel.

Men zegt, dat onze groote jongens en meisjes door hun groei in een anarchistischen geestestoestand verkeeren. Men somt de tegenstrijdige gevoelens op, waarvan zij blijk geven; men wijst op de onregelmatigheid van hun wil en men besluit dan, dat zij uiteraard slordig en speelsch zijn. Nu hebben rijperen inderdaad een groote hoeveelheid goede en slechte karakter*mogelijkheden* en ze stallen deze graag voor hun omgeving uit. Maar wie dit anarchie noemt, vergeet, dat anarchie vernietiging beoogt, terwijl daarentegen de jeugd streeft naar zelftucht en orde, tenminste (en dit is een noodzakelijke voorwaarde), als zij deze in haar omgeving aantreft. Zoo bezien, kunnen we het niet anders dan natuurlijk vinden, dat de jeugd speelsch, slordig en ruw is. Zij zou volkomen onontvankelijk geweest moeten zijn voor de maatschappelijke invloe-

den der eerst onlangs overleden democratie, als zij het niet was: de democratie van Roomsch-Rood en zijn confessioneel-Protestantsche slippendragers heeft er ongeloofelijk slordig en ruw op los geleefd en nooit voldoende ernst voor haar eigen arbeid bijeen kunnen brengen.

Daarentegen willen wij, nationaal-socialisten, de prachtige geregeldheid van een gezond volksorganisme en de jeugd zal zich hiermee, juist door haar behoefte aan orde, één gevoelen en er zich aan spiegelen. Wie thans aan de jeugd werkt, beleeft veel vreugde aan haar. Met dezelfde energie, die zij aan tuchteloosheid, slordigheid en speelschheid verslingerd heeft, overtreft ze ons straks in orde en ernst. Daar zijn het jongeren voor.

Mannen van het openbaar onderwijs, werkt met ons mee! Voor het overgroote deel zijt ge afkomstig uit de kringen van arbeiders en kleinen middenstand. Van huis uit zijt ge met den maatschappelijken nood, dien de democratie alom veroorzaakt heeft, vertrouwd. Toen ge onderwijzer werdt, in de jaren vóór 1920, toen zaagt ge in Uw klas dien nood terug; ge zaagt de klompenkinderen, de „kosteloozen" en „minvermogenden", die sympathiek waren door hun forschen lichaamsbouw, hun sappig taaltje, hun humor en praktisch denken, waarmee ze de schraalheid van hun leventjes zoo veerkrachtig opvingen, doch waarmee ze U prikkelden tot den strijd voor sociale rechtvaardigheid. Maar ook aan den lijve ervoert ge den maatschappelijken nood: de democratische lijfspreuk „Niets voor niets" beteekende voor U na Uw gratis-opleiding een te klein salaris voor Uw heele leven. Wij vonnissen U dan ook allerminst, indien ge destijds rood zijt geworden, want we weten, dat daar in de meeste gevallen een ridderlijk en Christelijk streven achter zat. Maar de tijden zijn veranderd en we hebben intusschen veel geleerd. Ook gij moet toch, dunkt ons, thans wel inzien, dat Uw sociale krachten jarenlang door een stelletje gladdelingen misbruikt werden. Gij kunt toch niet verder meewerken, om de belangen van Uw schoolkinderen achter een volksvreemde theorie te verduisteren. Ziet naar de kinderen, die daar voor U in de banken zitten en hervat Uw socialen strijd! Helpt mee, onze volksgemeenschap gezond te maken!

Ook gij, mannen van het bijzonder onderwijs, werkt met ons mee! Ge hebt een prachtigen strijd gestreden voor de vrijheid van Uw scholen; ge hebt daarvoor een grauwe armoede geleden en smaad ontvangen. Gij zijt echter door Uw eigen voormannen verkocht en verraden; ze hebben Uw kracht kapot-georganiseerd; ge zijt in secte-verband vastgekneld; tot nu toe heeft men U buiten de volksgemeenschap gehouden. Als ge ziet naar die „kinderen der armoe" daar voor U, dan kunt ge toch Uw gevoelens niet halt laten houden bij de diaconie en bij de verzuchting, dat Gods hand zwaar op het tegenwoordig menschengeslacht drukt. Daar is toch strijd geboden tegen de satanische macht van geldzucht en liefdeloosheid. In de laatste jaren hebt gij ach en wee geroepen over

den splinter, dien gij in het oog van Duitschland meendet te zien, terwijl ge den balk van kommer en materiëelen nood in Uw eigen land, in eigen klas maar stil liet zitten. Dat kan toch zoo niet langer! Hervat den strijd! Op voor ons Volk! Het is de elfde ure! Wèg met dat mieserige politieke gehannes en zijn misdadige afleidingstactiek!

Ziet, deze dingen moesten ons even van het hart, voor wij ons tot de rust konden dwingen, noodig voor het schrijven van een meer stelselmatig betoog omtrent onze levensbeschouwing en de daaruit voortspruitende jeugdzorg.

2. VOLKSCHE EENHEID.

Napoleon, de eerste voorlooper van Marx' Internationale, heeft zijn nek gebroken bij het overtreden van de natuurwet, dat de menschheid nu eenmaal niet anders dan in volkeren wil en kan leven. Met het gezag van de bajonet wist hij een tijdlang veel bij elkaar te houden, wat niet bij elkaar paste, maar nauwelijks konden de onderdrukten even ademhalen, of daar gleed hun eigen vlag langs de masten omhoog en sierde een ieder zich met de nationale kleuren.

De democratie is op dit oogenblik bezig, op overeenkomstige wijze den nek te breken. Met het gezag van wetten en verdragen heeft ze geprobeerd te scheiden, wat bij elkaar behoorde en bij elkaar te houden, wat niet bij elkaar paste, maar de bom is gebarsten en de kaart van Europa wijzigt zich in overeenstemming met diezelfde natuurwet, dat de menschheid nu eenmaal niet anders dan in volkeren wil en kan leven.

Wèl kunnen nieuwe volkeren ontstaan, maar dan alleen, als zich in een stamdéél een eigen „ziel" verdicht. Zoo is het Dietsche volk geboren uit den Germaanschen stam. Het gebruik van wind en weer, het temmen der wateren, de voedselvoorziening en de natuurlijke geschiktheid voor bepaalde middelen van bestaan hebben alle tot de vorming van een specifiek Nederlandsch volkskarakter geprikkeld, d.w.z. van een geheel van bepaalde eigenschappen en krachten, dat zich hier uit de totaliteit van Germaansche geestes- en lichaams m o g e l ij k h e d e n uitkristalliseeren moest en óók uitkristalliseeren kon, om het ons mogelijk te maken, in deze lage landen te blijven voortbestaan.

En dit is nog niet alles. Al voelen wij dan ook slechts bloedverwantschap in den engen zin van het woord voor onze ouders, grootouders, enz., we ervaren toch een soortgelijke prettige gewaarwording, als we bedenken, dat ook wij voortspruiten uit één van die bekende of onbekende Nederlandsche geslachten, die telkens weer door huwelijken aan elkaar zijn geketend. Alle democratische theorieën ten spijt zijn we met elkaar het gesloten Nederlandsche volk. We zijn het alleen al, omdat we het voelen. We voelen daarnaast onze verwantschap met andere Germaansche volkeren.

Deze volksche gedachten en gevoelens willen wij in de jeugd wekken, in de eerste plaats, omdat zij tot onze volksgemeenschap behoort en straks geroepen is, hiervoor haar beste krachten te geven, — in de tweede plaats, omdat ook zij door overerving de draagster is van specifiek-Dietsche geestes- en lichaamsmogelijkheden en zij er toch al toe neigt, naar onze volksgemeenschap toe te groeien, zoodat wij hier slechts voor de opgave staan, om een instinctief ontwikkelingsproces te leiden en op cultureele hoogte te brengen, — en in de derde plaats, omdat wij voor de jeugd uit het bewuste stamverwantschapsgevoel allerlei opvoedingswaarden putten, zooals zelfrespect, sociale verantwoordelijkheid, opofferingsgezindheid, enz.

Inplaats van de moraal, dat je niet moet liegen, omdat het toch altijd uitkomt, of omdat de wereld een chaos zou worden, als men maar vrij mocht liegen, daar komen wij met de motiveering: de leugen is het wapen van den machtelooze, den lafaard, den eerlooze, die zijn verbondenheid met ons volk gaandeweg moet zien slinken. De waarheid is het wapen van den eervollen mensch. Friezen, Franken en Saksers logen niet, omdat dit in strijd was met hun eergevoel. Jij, jongen, die tot ons Dietsche volk behoort, jij met jouw Germaansche voorouders, jij moogt niet liegen, omdat je niet tegen je bloed moogt handelen en omdat je immers den ingeboren moed hebt, om de waarheid te spreken!

En nu zemele men niet, dat deze motiveering misschien wel goed is voor een heidenschen opfok, maar niet voor een Christelijke opvoeding. Onze voorouders zijn Christenen geworden, omdat de ethiek van den Christus overeenstemde met hun volksche gevoelens van deugd. Waar een liberale geschiedschrijving ons leert, dat ze zich tegen het Christendom keerden, daar verzetten ze zich tegen der kloosterlingen honger naar hun goederen en tegen de schriftgeleerde stellingen, die dezen honger moesten goedpraten. Door hun geestelijke geaardheid waren ze vertrouwd met de praktijk der Christelijke zedeleer; daarom juist konden ze zoo gemakkelijk den sprong doen van hun gepersonifiëerde natuurmachten naar den Geest der liefde, den Geest der waarheid.

Nu is de kiemplaats van het Christendom van onze nationale kracht: het gezin, dat daarom ook door ons, nationaal-socialisten, wordt beschermd en geëerd. Het is de tweede eenheid, die wij hier nader willen aanduiden.

3. HET GEZIN.

De slagen, die de democratie aan ons volk heeft toegebracht, zijn vooral op het gezin neergekomen. De kapitalistische productiewijze bracht onmenschelijken arbeid voor ouders en kinderen mee; de marxistische gedachte bracht haar gruwelen van materialisme en kinderbeperking. Het gezin verzwakte. Slechts gebrekkig kwam de overplanting van wat goed en rechtvaardig is, tot stand. Hierdoor verzwakte ons geheele volk.

Wij nationaal-socialisten werken in omgekeerde richting. We bestrijden de elementen, die met behulp van politiekelingen en geld het gezin kapotknagen. We zijn bezig, het marxistische zuur, dat op de zedelijke kracht van ons volk heeft gedruppeld, te verwijderen. Op deze wijze behartigen we den bloei van het gezinsleven.

Iedere Nederlander, die in een normale omgeving grootgebracht is, zal in zijn jeugd deelgenomen hebben aan tafereeltjes van gezinsleven van zoo uitmuntend gehalte, dat hij bij het denken hieraan nog steeds den sterkenden, verreinenden invloed bespeurt. Deze ervaringen achten wij voor het opgroeiend geslacht noodzakelijk. Wij willen dan ook beslist niet, dat de maatschappelijke arbeid van Vader al zijn tijd opslokt en de inkomsten moeten zoo hoog zijn, dat Moeder niet al maar onder hoogen druk moet zwoegen, om de materiëele zaakjes nog zoo'n beetje bij elkaar te houden.

Een ernstige vijand van een goed gezinsleven is tenslotte de echt-liberale bluf. We denken bijvoorbeeld aan de moderne huiskamer met haar laag, onpraktisch tafeltje, haar fauteuils en knusse schemerlichtjes, alles uitermate geschikt voor bridge-spel, maar de gezelligheid van vroeger, nee, die is er niet meer. We zouden zoo'n burgerlijk-deftige huiskamer een inhoudloozen vorm noemen en hebben daarvoor niets dan minachting. Het is echter wel zeker, dat wij er in zullen slagen, die waanzinnige standen- en klassenhokjes met de daarop vermelde stempels van salaris omver te halen en daarmee is dan een flink stuk schijnleven ten bate van gezinsgeluk opgeruimd.

4. DE MENSCH.

De derde organische eenheid na volk en gezin is de enkeling: mensch. Hij onttrekt zich aan elke analyse, omdat ook zijn eenvoudigste levensuiting eerst aan den dag kan treden door samenwerking van alle functies van lichaam-geest-karakter, waarvan een deel schept en het andere deel versterkt, remt en controleert, alles op voor ons on-nameetbare wijze, maar in ieder geval zoo, dat de mensch deze nieuwgeboren uiting aanvaardt als wat hij doen kan voor zijn leven in het leven om hem heen. Het is dan ook klinkklare onzin, het verstand ten troon te heffen als de sterkste en edelste menschelijke functie, en dus hoofdzakelijk het verstand aan te spreken, opdat het kind tot een „verstandig mensch" kan uitgroeien. Voor ons is een mensch verstandig, als het doel, dat hij zich stelt, goed is. Dit is echter al geen zaak meer van zijn verstand, maar van zijn gevoel: van liefde voor de zijnen, plichtsgevoel, vaderlandsliefde en dergelijke. In de tweede plaats handelt een verstandig mensch in overeenstemming met zijn denken. Ook dit is echter geen zaak van zijn verstand maar van zijn wil, van besluitkracht, doorzetting, taaiheid. Voor een vernufteling zonder liefde of zonder wilskracht kunnen we niets dan verachting voelen; hij is òf een uiterst gevaarlijk

òf een volmaakt nutteloos mensch. Hiermede is onze houding bepaald tegenover de tegenwoordige scholen, die gebouwd zijn op den grondslag van het gekroonde verstand. Een prachtig schouwspel is het rijpen van een mensch; een bedroevend schouwspel is de zorg van de school voor dit groeiproces. Het lichaam gaat één of twee uurtjes per week naar den gymnastiekleeraar; de geest wordt volgepropt met verstandelijke stof. Lichaamscultuur is herleid tot bestrijding van ruggegraatsverkrommingen; geest is herleid tot abstract denken en herinnering. Van karaktervorming trekt de school zich niets aan.

Wij willen dat anders. Wij meenen, dat leeraren zich ook moeten bewegen buiten het vak, waarvoor ze benoemd zijn; we streven ernaar, dat zij zelf voorbeelden zijn van frisch, soepel, zelfbeheerscht leven. We hebben absoluut geen bewondering voor zoo'n brok methodisch afwikkelbare weetstof, die daar voor de klas zich op- en afwindt; wij willen een corps van leeraren, bij wie het ambt het mensch-zijn ongerept laat.

Ellendig is, dat die leeraren, die hun klas slechts leeren opzitten en pootjes geven, zich goeddeels rechtvaardigen kunnen door te wijzen op leerplans en exameneischen. Hierin komt beslist verandering. Wij willen in ieder geval een school, waar de eenheid van lichaams-, geestes- en karaktervorming het uitgangspunt der jeugdleiding is en waar dus naast een zakelijk gerechtvaardigd onderwijs een flinke dosis lichaamscultuur wordt gegeven, zoodanig, dat alle physieke, verstandelijke, sociale, moreele en karaktervormende waarden, zooals moed en zelfvertrouwen, welke daaruit te putten zijn, ook werkelijk daaruit geput worden

Voorts zijn wij, wat de rijpende jeugd betreft, voor afzonderlijke jongens- en meisjesgemeenschappen. De beide geslachten hebben elkander in deze jaren weinig aan te bieden. Ondanks de verruwing bij de meisjes en haar ontmoediging, ondanks de zinnelijkheid bij de jongens en hun gebrek aan zakelijkheid, heeft de democratie beide geslachten steeds doen samenhokken uit hoofde van een pervers humanisme. Dat moet thans afgeloopen zijn. Wij willen een onderwijs, dat aan specifiek-vrouwelijke en aan specifiek-mannelijke behoeften beantwoordt en dit kan niet anders dan in afzonderlijke gemeenschappen. Er zijn nog gelegenheden te over, bijvoorbeeld op wandeltochten en reizen onder goede contrôle zoowel als in het ouderlijk huis, dat ze elkander kunnen leeren kennen en waardeeren.

In nationaal-socialistisch Nederland zullen de ouders niet meer knielen voor geleerdheid en derzelver fabrieken. Zij zullen het kind door woorden en daden tot het inzicht brengen, dat zij in de eerste plaats eerlijkheid, kuischheid, moed en lichamelijke getraindheid op prijs stellen, omdat deze in het gezonde leven van den volksgenoot aanwezig moeten zijn.

Zij zullen hem niet een voortgezet-theoretische opleiding geven, tenzij hij daarvoor geschikt is en groote belangstelling heeft. Zij

zullen dan niet hoog tegen hem opzien, doch veeleer berustend aanvaarden, dat hij later een „specialist", een wetenschappelijk werker zal worden en dat hij niet direct zal deelnemen aan den praktischen arbeid, waarin onze nationale kracht schuilt. De jongen van zijn kant zal moeten begrijpen, dat zijn volk de studie voor 80—100 % voor hem betaalt, dat het op hem wacht en dat hij den plicht heeft, zijn best te doen. Mocht hij een keer blijven zitten, dan is dat voor allen jammer, maar zijn ouders beseffen toch ook, dat dit éène jaar op zijn leven weinig uitmaakt en dat er bij normaal toenemende karaktervastheid, normaal groeiend verantwoordelijkheidsgevoel en bevredigende lichamelijke ontwikkeling niet de minste grond is, om handenwringend te gebaren, dat dit wel de ergste klap is, dien de jongen kon krijgen. Dat zou tenminste nog getuigen van echt liberale verstandsoverschatting.

5. DE VOLKSSCHOOL.

De school is de school voor de kinderen van het Nederlandsche volk zonder onderscheid van stand (welstand), maar allen in goeden voedingstoestand, opdat ze in goeden òpvoedingstoestand zijn. Dit laatste te bereiken is onze meest dringende zorg. Het zou voortzetting van den democratischen onzin zijn, voor een school *f* 150.— per leerling en per jaar uit te geven, als het kind te weinig voedsel krijgt. Een nationaal-socialistische volksgemeenschap maakt het echter allen werkers mogelijk, om „anständig zu leben", zooals Hitler het tegenover het Duitsche volk uitdrukte. We zullen bij dit punt niet langer staan blijven, al dient het een ieder volkomen duidelijk te zijn, dat volgens nationaal-socialistische begrippen opvoeding begint met voeding

Wat nu verder het lager onderwijs betreft, daar zal het wel niet anders kunnen, dat een school, die in een villawijk gelegen is, meer kinderen uit gegoede dan uit eenvoudige omgeving herbergt, maar men verwachte van ons niet, dat we een dergelijke selectie ook maar eenigszins zullen begunstigen.

Volgens de democratische „wetenschappelijke opvoedkunde" zouden de kinderen van „de betere milieu's" de anderen in verstandelijke ontwikkeling voor zijn; ze zouden bij het opnemen van de onderwijsstof meer aanknoopingspunten bieden; bij hen thuis zou men zich meer voor studie interesseeren en dus zouden zij méér en sneller leeren. De democratici gingen dan ook accoord met aparte scholen voor zulke kinderen. Ons leerdoel en ons programma zijn echter geheel anders dan in een democratischen staat; we kijken eerst naar mogelijkheden van volksche vorming, daarna naar de rest. Dan leeren ons de ervaringen van dorps- en middelbare scholen, dat er geen verstandelijke jeugd-élite bestaat. We zien dan ook neutraal-bijzondere scholen het liefst zoo spoedig mogelijk verdwijnen.

Een ander kwaad, dat wij gauw zullen uitroeien, is het bekorten van de lagere-schoolperiode. Het is zoo langzamerhand mode

geworden, om de kinderen door de kleuterschool of een huisonderwijzer direct voor de tweede klas te laten „klaarstoomen", waarmee dan een jaar gewonnen zou zijn. Om gelijke redenen zijn er scholen met een verzwaard leerplan, die de onderwijsstof een jaar gauwer behandelen, zoodat er eerder toelatingsexamen tot een middelbare of voorbereidend-hoogere school kan worden gedaan. Hier speelt de verstandelijke hoogmoed den ouders ontzettende parten en het zoo opgevat onderwijs leidt tot een intellectueelen blufbouw, die meer dan genoeg ongelukken veroorzaakt heeft.

Het lager en lager-eindonderwijs dient van het begin af, zonder verzwaring te worden gevolgd. De scholen met een verzwaard leerplan hebben haar democratischen plicht gedaan en kunnen ophoepelen, hetgeen ongetwijfeld een algemeene opluchting teweeg brengen zal. Ze zijn overigens verkapte standenscholen, die ook om deze redenen al geen plaats in onze nationaal-socialistische volksgemeenschap hebben.

6. DE LEERWIJZE.

Hieromtrent geven we geen andere richting aan, dan dat we de onderwijzers en leeraren opwekken, om het initiatief te nemen tot het volgen van die algemeene en bijzondere leerwijzen, die hun het meest geschikt voorkomen voor henzelf en hun leerlingen, teneinde deze laatsten op zoo degelijk en zoo prettig mogelijke wijze mee te vormen tot goede volksgenooten. Klassikaal of hoofdelijk onderwijs, globalisatiemethode, arbeidsschool, leervakmethode van Jansen of van Pietersen en welke er voorheen meer als belangwekkende theoretische strijdvragen opgeworpen zijn, in de praktijk staat of valt alles met den man, die de klas leidt

Wat wij van den onderwijzer verwachten, is, dat hij voortdurend blijft werken aan de verbetering van zijn eigen, oorspronkelijke, praktische onderwijsvaardigheid. Wij zullen hem van harte bijstaan, door hem zooveel mogelijk te bevrijden van de schoolboekjesslavernij, de „deskundige" voorschriften van een verdwaasde paedagogische trust en den intellectueelen ballast van zijn leerplan.

Verder verwachten we van hem een daadkrachtige liefde voor volk en vaderland, die hij aan de jeugd vermag over te dragen. Hij zal dan tevens gevoelen, dat onze volksgemeenschap met geleerdheid niet staande wordt gehouden, doch dat wij hiervoor allen de handen uit de mouwen moeten steken. Praktisch weten en praktisch kunnen dienen elkander dus ook in zijn klas af te wisselen. Lichamelijke oefening niet te vergeten. Wij juichen dus den handenarbeid toe, ook als uitbeeldingsmiddel ten dienste van de andere leervakken.

Bijzondere aandacht vragen we verder voor de heemkunde, die locale geschiedenis, aardrijkskunde en natuurkennis vereenigt tot één leervak, dat zich speciaal richt op de waarden van bloed en bodem in verleden en heden, allereerst in de directe omgeving van het kind.

7. PLAN VOOR DEN OPBOUW VAN VOLKSCH, ALGEMEEN-VORMEND ONDERWIJS (met inachtneming van de Grondslagen voor het Onderwijs van den Alg. Leider der N.S.B.).

I. Algemeen.

1. Algemeen vormend onderwijs omvat de volgende onderdeelen:
   a. Lager Onderwijs.
   b. Lager Eindonderwijs.
   c. Uitgebreid lager onderwijs.
   d. Algemeen vormend middelbaar eindonderwijs.
   e. Voorbereidend Hooger Onderwijs.
   f. Nationaal-politiek onderwijs.

2. Algemeen-vormend onderwijs heeft ten doel, de Nederlandsche volksgemeenschap te dienen.

3. Het is uitsluitend bestemd voor kinderen van volksgenooten en rasverwante volkeren.

4. Het streeft naar zijn doel door het leiden van de ontwikkeling van den geest der leerlingen, de vorming van hun karakters en de oefening van hun lichaam.

5. Slechts de Staat doet algemeen-vormend onderwijs geven en verschaft daartoe, wat noodig is.

6. De Staat doet voor elk der onderdeelen van algemeen vormend onderwijs een leerplan samenstellen.

7. Het is niet toegestaan, dit leerplan op eenigerlei wijze te verzwaren, noch wat de leerstof, noch wat den tijd betreft, die daarvoor is uitgetrokken.

8. De Staat kan doen bevelen, dat ouders of voogden hun kind(eren) of pupil(len) een bepaald onderdeel van algemeen-vormend onderwijs doen volgen.

9. De Staat doet in overeenstemming met den wensch van ouders of voogden aan hun kinderen of pupillen algemeen vormend onderwijs geven in:
   a. Algemeen Christelijken zin,
   b. Confessioneel Protestantschen zin of
   c. Roomsch-Katholieken zin,
   indien hiervoor een redelijk aantal leerlingen aanwezig is.

10. De Staat doet geen onderwijs geven, waarin nader aan de godsdienstige secte van ouders of voogden wordt tegemoetgekomen. (Zie aanteekeningen hierachter).

II. Lager onderwijs.

1. Lager onderwijs wordt gegeven in een vijfjarigen cursus aan alle geestelijk-normale kinderen, die den leeftijd van 7 jaar hebben bereikt.

2. Lager onderwijs wordt aan vorengenoemde kinderen gegeven in de, het dichtst bij hun woning gelegen, lagere school van de godsdienstige opvattingen hunner ouders of voogden, zoover hier plaats is.

3. De leervakken van het lager onderwijs zijn:
   a. taal
   b. lezen
   c. rekenen
   d. schrijven
   e. heemkunde
   f. aardrijkskunde
   g. vaderlandsche geschiedenis
   h. lichamelijke oefening
   i. handenarbeid
   j. zang
   (k. handwerken).

4. Waar de leerstof daartoe de gelegenheid biedt, worden bij voorkeur onderwerpen behandeld, die het Nederlandsche volk betreffen (hier, in Vlaanderen en Zuid-Afrika), zijn werken en spelen, zijn zeden en gewoonten, zijn helden en vijanden, zijn verleden, heden en toekomst.

5. Aan leerlingen der eerste jaarklasse wordt 20 uur onderwijs per week gegeven, aan de anderen 26 uur per week.

6. Buiten de uren van lager onderwijs wordt aan meisjes 2 uur nuttige handwerken gegeven, behalve aan die der eerste jaarklasse.

7. Bij de uren van lager onderwijs zijn voor alle leerlingen begrepen 6 uur van gepast turnen en spelen en 3 uur handenarbeid per week.

8. Er wordt geen huiswerk opgelegd.

9. Bij de beoordeeling van de vorderingen van elken leerling worden gedrag, ijver en lichaamsoefening even zwaar aangemerkt als taal en rekenen.

10. De op de rapporten vermelde cijfers voor gedrag en ijver worden door den klasse-onderwijzer bepaald na gepleegd overleg met den turn- en spelleider.

III. Lager eindonderwijs.

1. Lager eindonderwijs wordt in een driejarigen cursus gegeven aan alle kinderen, die het lager onderwijs hebben doorloopen en niet aan een ander algemeen-vormend onderwijs deelnemen.

2. Lager eindonderwijs wordt aan vorengenoemde kinderen gegeven in de, het dichtst bij hun woning gelegen, volkskopschool van de godsdienstige opvattingen hunner ouders of voogden, zoover hier plaats is.

3. De verplichting tot het volgen van lager eindonderwijs houdt op bij het beëindigen van de klasse, waarin het 15e levensjaar bereikt is.

4. De leervakken van het lager eindonderwijs zijn die, welke genoemd zijn in punt 3 onder II en verder natuurkunde, rassenleer, gezondheidsleer (en huisverzorging).

5. Ten aanzien van de leerstof geldt het in punt 4 onder II genoemde.

6. Aan de leerlingen wordt 26 uur onderwijs per week gegeven.

7. Buiten de uren van onderwijs wordt aan meisjes 6 uur onderwijs per week gegeven in vrouwelijke bezigheden, te weten 3 uur nuttige en fraaie handwerken en drie uur huisverzorging.

8. Bij de uren van onderwijs zijn voor alle leerlingen begrepen 8 uur gepast turnen en spelen en vier uur praktische arbeid.

9. Aan de leerlingen kan het maken van een redelijke hoeveelheid huiswerk worden opgelegd, maar niet voor den Donderdag en den Maandag.

10. Er wordt geen huiswerk gegeven, dat gedurende één der schoolvacanties gemaakt dient te worden.

11. Ten aanzien van de beoordeeling van de vorderingen geldt het in punt 9 onder II genoemde.

12. Ten aanzien van gedrag en ijver geldt het in punt 10 onder II genoemde.

13. De inspecteur van lager onderwijs kan op het daartoe strekkende voorstel van een hoofd eener volkskopschool in zijn ressort een leerling, die, wat zijn belangstelling, begaafdheid, nauwkeurigheid en ijver betreft, uitermate geschikt blijkt voor meer omvattend onderwijs, naar het uitgebreid lager onderwijs overplaatsen, in welk geval het bijwerken op staatskosten geschiedt.

IV. Uitgebreid lager onderwijs.

1. Uitgebreid lager onderwijs wordt gegeven aan alle kinderen, die het lager onderwijs hebben doorloopen en van het hoofd

van hun lagere school de verklaring hebben gekregen, dat zij geacht moeten worden, voldoende schoolsche begaafdheid, ijver en nauwkeurigheid voor het doorloopen van uitgebreid lager onderwijs te bezitten.

2. Mocht na 5 jaar blijken, dat de schooluitkomsten der leerlingen van één en dezelfde school voor meer dan 40 % beneden de verwachtingen blijven, dan wordt het hoofd der lagere school, die deze verwachtingen heeft gewekt, als verder niet-bevoegd tot het afleggen van een toelatingsverklaring aangemerkt.

3. Uitgebreid lager onderwijs wordt in een cursus van 3 jaar gegeven aan alle kinderen, die later aan het middelbaar eindonderwijs willen deelnemen. Kinderen, die later aan het voorbereidend hooger onderwijs willen deelnemen, hebben de eerste twee klassen van het uitgebreid lager onderwijs met vrucht te doorloopen.

4. De leervakken van het uitgebreid lager onderwijs zijn:

a. taal
b. rekenen
c. heemkunde
d. aardrijkskunde
e. Vaderlandsche Geschiedenis
f. rassenleer
g. wiskunde
h. Duitsch
i. Engelsch
j. gezondheidsleer
k. lichamelijke oefening
l. zang
(m. vrouwelijke bezigheden).

5. Ten aanzien van de leerstof geldt het in punt 4 onder II genoemde.

6. Aan de leerlingen wordt 26 uur onderwijs per week gegeven.

7. Buiten de uren van onderwijs wordt aan meisjes 4 uur onderwijs per week in vrouwelijke bezigheden gegeven, te weten 2 uren aan nuttige en fraaie handwerken en 2 uren aan huisverzorging.

8. Bij de uren van onderwijs zijn voor alle leerlingen begrepen 6 uur van gepaste sport en spelen.

9. Ten aanzien van het huiswerk geldt het in punt 9 onder III genoemde.

10. Ten aanzien van vacantiewerk geldt het in punt 10 onder III genoemde.

11. Geen leerling wordt tot een hoogere klasse bevorderd, indien zijn gedrag, vlijt en lichamelijke oefening onvoldoende zijn.

12. Ten aanzien van de cijfers voor gedrag en vlijt geldt het in punt 10 onder II genoemde.

13. De inspecteur van Lager Onderwijs kan op het daartoe strekkend voorstel van het Hoofd eener Ulo school in zijn ressort een leerling, die herhaaldelijk klachten heeft gegeven betreffende zijn schoolwerk, gedrag of vlijt naar het lager eindonderwijs overplaatsen.

V. Algemeen-vormend middelbaar onderwijs (eindonderwijs).

1. Algemeen-vormend middelbaar eindonderwijs wordt gegeven aan leerlingen, voor wie algemeene theoretische ontwikkeling gewenscht of noodzakelijk wordt geacht en die niet bestemd zijn voor het volgen van hooger onderwijs.

2. Het wordt in een cursus van vier jaar gegeven in afzonderlijke jongens- en meisjesgemeenschappen.

3. Voor de toelating tot de eerste klasse wordt een verklaring gevraagd van het hoofd der Ulo-school, die de leerling doorloopen heeft, waarin genoemd hoofd zijn verwachting uitspreekt, dat de betreffende leerling voldoende begaafdheid en belangstelling voor het doorloopen van het algemeen-vormend middelbaar eindonderwijs zal blijken te bezitten.

4. Ten aanzien van de waarde der toelatingsverklaring geldt het in punt 2 onder IV genoemde.

5. De leervakken van het algemeen-vormend middelbaar eindonderwijs zijn

voor mannelijke leerlingen:

a. Nederlandsche taal en letterkunde
b. Duitsche taal en corr.
c. Engelsche taal en corr.
d. Fransch, Spaansch of Ital.
e. handelskennis
f. heemkunde
g. rassenleer
h. volkshuishoudkunde
i. wiskunde-mechanica
j. natuurkunde
k. scheikunde
l. Vaderlandsche en algemeene geschiedenis
m. economische aardrijkskunde
n. lichamelijke oefening

voor vrouwelijke leerlingen:

a. Nederlandsche taal en letterkunde
b. Duitsche taal en convers.
c. Engelsche taal en convers.
d. kunstgeschiedenis
e. heemkunde
f. rassenleer
g. volkshuishoudkunde
h. gezondheidsleer
i. kinderverzorging
j. huishoudkunde
k. warenkennis
l. koken
m. natuur- en scheikunde
n. lichamelijke oefening
o. muziek en zang.

6. Aan de leerlingen wordt 26 uur onderwijs per week gegeven.

7. Bij de uren van onderwijs zijn voor alle leerlingen begrepen vier uur van gepaste sport en spelen per week en voor de vrouwelijke leerlingen in totaal acht uur per week voor de vakken h.-l.

8. Ten aanzien van huiswerk, vacantiewerk en overgang geldt het in onderdeel IV genoemde.

9. Ten aanzien van gedrag en ijver zijn de rapportcijfers de gemiddelde van die, welke eenerzijds door het personeel der theoretische vakken en anderdeels door de sport- en spelleiding zijn bepaald.

10. De inspecteur van middelbaar onderwijs kan op het daartoe strekkende voorstel van een directeur eener M.O.-school in zijn ressort een leerling, die herhaaldelijk klachten heeft gegeven betreffende zijn begaafdheid, gedrag of ijver, van deze school doen verwijderen.

VI. Voorbereidend hooger onderwijs.

1. Het voorbereidend hooger onderwijs omvat het tegenwoordig H.B.S.-, lyceum- en gymnasiaal onderwijs, voorzoover dit algemeen vormend is.

2. Het wordt in een cursus van vijf jaar gegeven, bij voorkeur in afzonderlijke jongens- en meisjesgemeenschappen.

3. Voor de toelating tot de eerste klasse wordt een soortgelijke verklaring gevraagd, als in punt 3 onder V genoemd.

4. Ten aanzien van de waarde der toelatingsverklaring geldt het in punt 2 onder IV genoemde.

5. De leervakken zijn die, welke in de tegenwoordige scholen worden onderwezen en verder heemkunde en rassenleer. Buitendien voor vrouwelijke leerlingen kinderverzorging, huishoudkunde en koken.

6. Ten aanzien van de leerstof geldt het in punt 4 onder II genoemde.

7. Aan de leerlingen wordt 26 uur onderwijs per week gegeven.

8. Bij de uren van onderwijs zijn voor alle leerlingen begrepen vier uur van gepaste sport en spelen.

9. Buiten de uren van onderwijs wordt aan vrouwelijke leerlingen vier uur per week onderwijs gegeven in kinderverzorging, huishoudkunde en koken.

10. Ten aanzien van huiswerk, vacantiewerk en overgang geldt het in onderdeel IV genoemde.

11. Ten aanzien van gedrag en ijver geldt het in punt 9 onder V genoemde.

12. Ten aanzien van verwijdering van de school geldt het in punt 10 onder V genoemde.

VII. Nationaal-politiek onderwijs.

Dit onderwijs is bestemd voor die kinderen, van wie verwacht mag worden, dat zij bij vorming de eigenschappen zullen ontwikkelen, welke noodzakelijk zijn voor een levenstaak in nationaal-socialistischen arbeid. De organisatie van dit onderwijs is aan den Leider der N.S.B. overgelaten.

AANTEEKENINGEN:

1. Het instituut „kweekeling met akte" dient zoo spoedig mogelijk te worden opgeheven.

2. De leerlingenschaal dient als volgt te worden vastgesteld: max. 32 leerlingen in elke klas van het lager onderwijs. Deze getallen zijn voor het lager eindonderwijs, het U.L.O., het M.O. en het Voorbereidend H.O. respect. 25, 25, 20 en 20.

3. Met de zinsnede „het dichtst bij de woning gelegen school" wordt tevens bedoeld de opheffing van de neutraal-bijzondere school.

4. Met het verbod tot verzwaring van het leerplan wordt tevens bedoeld de opheffing van scholen met een verzwaard leerplan.

5. Met punt 10 onder I wordt bedoeld, dat er geen Herv., Geref., Christ. Geref. en dergelijke sectescholen gesticht mogen worden en dat de tegenwoordige zich in confessioneel-Protestantsche hebben te concentreeren of om te zetten. Een soortgelijke concentratie is bedoeld voor Doopsgez., Remonstrantsche en dergelijke sectescholen in de richting van algemeen-Christelijk onderwijs.